

Братислав Љубишић

Беноа Жино – пријатељ Срба и Београда и његово “дело”

Склони смо да лако заборављамо, а тиме – оно што зовемо праштање – нема никакву тежину. Једноставно, догађају нам се исте ствари по ко зна који пут – таква нам је основна карактеристика: олако другима дајемо шансу да се “понове”. А о каквом се понављању ради – најбоље је сетити се последњих двадесетак година и свега оног што нам је постало свакодневица. Сада – једноставно се ничега не сећамо и сматрамо да су други у праву. Треба по сваку цену да се извинимо што нам је образ био на путу њихове “анђеоске” руке!

Мали увод као врста прекора и сада следи оно најважније. Беноа Жино је један од ретких поштовалаца Србије и српства – као и Данунције који је певао оду српском народу, својевремено. Хоћу да кажем, има многих странаца – Виктор Иго и Ламартин на пример, који су стајали на страну “ових племенитих Балканаца које многи тлачитељ зави у црно”, али опет – наша бољка: ко то и када беше? Да се то не догоди и са овим племенитим Швајцарцем, овај текст у часопису који је више оставштина за будућност него ли алармантно гласило.

Елем, Беноа Жино је рођен 1955. године у Лондону. Студирао је на Интернационалној школи у Женеви и Винчестер колеџу у Енглеској и дипломирао право 1971. на Универзитету у Женеви, уз курсеве новинарства на ВВС-у и шпанског језика и културе на Универзитету у Барселони. Каријери дипломате у Швајцарском министарству иностраних послова започиње 1972. године. После рада у швајцарској амбасадри у Копенхагену, био је шеф делегације своје земље у Уједињеним нацијама. У Аргентини је постављен за секретара амбасаде, да би од 1982. био аташе за културу у Лондону. Од 1984. до 1987. предводи делегацију Швајцарске на Конференцији о разоружању, да би потом био амбасадор у Колумбији и Турској. У јеку највеће кризе на Балкану, постављен је за отправника послова амбасаде Швајцарске у Београду, где је обављао послове амбасадора до 1996. године. После тога напушта дипломатију. Један је од најважнијих колекционара екслибриса у свету и поседује збирку од преко 30.000 изабраних примерака. У Београду покреће манифестацију “Свет екслибриса” која се и данас сматра за највећом у свету. У књигама-ка-

талозима “Историјска ретроспектива” 1–2, објављен је мањи део његове збирке. Организатор је светског екслибрис конгреса ФИСАЕ у Ниону, Швајцарска. Осим екслибриса хоби му је и баштованство. Говори седам језика, од тога пет савршено. Са супругом Маријеном, рођеном Голубовић, има два сина. Пре неколико година прешао је у православну веру. Толико о његовом *sigculum vitae*.

Према сведочењу професора Растка Ђирића, у Београду је постојала идеја да се, с обзиром на велики број заинтересованих за екслибрис, оснује Друштво љубитеља екслибриса. Пригодно је организована изложба у галерији Графички колектив, 1987, под називом: “Имате ли свој екслибрис”. Али, требало је сачекати 1994. годину и долазак Беноа Жиноа у Београд! Он је на место отправника послова амбасаде Швајцарске – током санкција није било амбасадора – дошао из Анкаре и са собом донео збирку од 25. 000 отисака. Ступивши брзо у контакт са професорима Факултета примењених уметности Богданом Кршићем и Растком Ђирићем и преко њих с многим ауторима, историчарима и колекционарима екслибриса, предложио је да се у Београду оснује Екслибрис друштво. И тако, идеја која је постојала толике године остварила се и 24. августа 1994. у резиденцији Амбасаде Швајцарске званично је основано друштво. Први велики подухват Друштва (ЕДБ) остварен је већ 1995. године. ЕДБ је иницирало велику манифестацију “Свет екслибриса”. Више од 1200 аутора из 63. земље послало је око 6500 отисака на конкурс за ауторе, чиме је ово постао највећи догађај те врсте у свету икада организован. Он је обу-

хватио два највећа међународна екслибрис конкурса и пет изложби одржаних у Београду, касније и у иностранству, а чији је кустос био Беноа Жино. Свака од пет изложби је имала свој каталог-књигу: “Аутори екслибриса” (конкурс за уметнике). “Власници екслибриса” (конкурс за колекционаре), “Југословенски екслибрис” (историјат и преглед домаћег екслибриса), Албин Бруновски 1970–1995, (опус значајног словачког уметника) и “Историјска ретроспектива” 1 и 2 (из чувене збирке Беноа Жиноа). У сарадњи са Агенцијом “Дандизајн” у Београду 1996, Друштво је издало први југословенски интернационални CD-ром “Свет екслибриса”, који претставља праву енциклопедију из ове области.

Друштво је и после тога наставило са радом: ту су бројне екслибрис изложбе са различитим темама: Хиландар – осам векова, први тријенале балканског екслибриса итд. Од 1996. Друштво издаје часопис “Екслибрис летопис” који излази двапут годишње.

ЕКСЛИБРИС – ШТА ЈЕ ТО?

Најпре питање: може ли се уместо латинског? О томе језикословац, Иван Клајн, у “Зборнику о екслибрису”, издање из 2007. године, пише: “(...) Домаћи израз за екслибрис? Не бих се превише мучио да га тражим, јер (...) у питању је међународни латинизам, који употребљавају готово све европске нације. мада Енглези имају свој израз *bookplate*, а Немци *Buherzeichen* (али чешће кажу екслибрис). Међународним латинизмима замену траже једино окорели пуристи, а такви данас делују у малом броју земаља, међу којима је

и Туђманова Хрватска. Када бисмо ми покушали да смислимо неку кованицу, рецимо изкњижје, књигознак или чуваркњиге неодољиво бисмо потсећали на хрватски новогвор.” Тако, ово је краћи извод и суштина Клајновог става. Иначе, о екслибрису и шта је пише Беноа Жино: “Екслибрис или књижни листић је штампано уметничко дело малог формата које се обично лепи на унутрашњу страну корица књиге, да би идентификовала власника. *Ex-libris* је латинска фраза која значи из књига тог и тог... и обично је прати име сопственика књиге. Могу се употребити све графичке технике које дозвољавају квалитетно умножавање потребне слике, а употребљавају их уметници већ вековима од како је штампан први екслибрис пре више од 500. година, када је Гутембергово откриће покретних слова изазвало појаву штампане књиге.”

Беноа Жино је у помињаном “Зборнику о екслибрису” из 2007. године, уредник и опрема књиге професор Растко Ђирић, објавио читав низ текстова: екслибрис Густава Јунга, екслиб-

рис Маршала Тита, скраћенице техника-елементи за даљу употребу, о раду ФИСАЕ... У предговору каталога-књиге ”Југословенски екслибрис“ Жино, поред осталог пише: “Организатори Конкурса су се надали да ће уметници из земаља насталих на тлу бивше СФРЈ такође узети учешћа у “Свету екслибриса”. Пријавио се заиста мањи број уметника из Словеније и БРЈ Македоније, а њихови екслибриси су изложени на међународној екслибрис изложби, као и у каталогу уз најбоље радове југословенских (Србија и Црба Гора) уметника. Нажалост није пристигао ни један екслибрис из Хрватске, упркос томе што је на адресе уметника из Хрватске било упућено 185 личних позива. Пријатељска рука била је пружена, а то је најважније...”

За уметнике, као и шахисте, важи она латинска (опет ти Латини!) крилатица: *Gens una sumus*. Што би се рекло: некада важи – некада...

Толико о човеку који нас је задужио пажњом, поштовањем и личним примером, деловањем. На нама је да са тим живимо и памтимо...

6. april

Jedan od datuma koje smo već dobili od Nemačke